

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
№ 054-06-1156	
12	01

14 20
14

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА
СЕРТИФИЦИРАНА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО ISO 9001:2015
1051 СОФИЯ, УЛ. "ТРИАДЦА" 2, ТЕЛ: 8119 443, ФАКС: 983 44 05, WWW.MLSP.GOVERNMENT.BG

12.1.2021 г.

X 02-00-6/ 12.01.2021

Signed by: Antoaneta Krumova Krasteva

ЧРЕЗ

Г-ЖА ЦВЕТА КАРАЯНЧЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
44-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ДО

Г-ЖА ВИОЛЕТА ЖЕЛЕВА
НАРОДЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ ОТ
ПГ „БСП ЗА БЪЛГАРИЯ“

Г-ЖА ДОНКА СИМЕОНОВА
НАРОДЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ ОТ
ПГ „БСП ЗА БЪЛГАРИЯ“

На Ваш № 054-06-1156 от 16.12.2020 г.

ОТНОСНО: Въпрос от г-жа Виолета Желева и г-жа Донка Симеонова, народни представители от ПГ „БСП за България“ относно механизма за изплащане на пенсия за ранно пенсиониране на учителите и изплащане на добавката от Учителския пенсионен фонд

**УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ЖЕЛЕВА,
УВАЖАЕМА ГОСПОЖО СИМЕОНОВА,**

Преференциални условия за придобиване право на пенсия от учителите са въведени още през 1991 г. с разпоредбата на чл. 5 от Закона за пенсиите (ЗП, отм., ДВ, бр. 12/1991 г.). Преди създаването на този режим за пенсиониране учителите ползваха само разпоредбата на чл. 10, ал. 3 от ЗП (отм.), когато при определени условия получаваха добавка от 3% към пенсията си, вместо 2% (чл. 10, ал. 2 от ЗП).

През 1997 г. с отменения Закон за фонд „Обществено осигуряване“ се създава Учителски пенсионен фонд (УчПФ), който продължава да съществува и към настоящия

момент, съгласно § 22 от преходните и заключителните разпоредби на Кодекса за социално осигуряване (ПЗР на КСО). С приемането на чл. 5 от ЗП (отгм.), по-късно § 5 от ПЗР на КСО, сега чл. 69в от КСО, законодателят предоставя облекчени условия за пенсиониране на българските учители, които работят при голяма натовареност в училищата и детските заведения, като е предвидена специална норма със специфични и по-благоприятни условия за пенсиониране в сравнение с общите условия за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст.

Съгласно разпоредбата на чл. 20а, ал. 1 от КСО, годишният бюджет на УчПФ се приема със закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година като приложение към него и не се включва в консолидирания бюджет на държавното общество.

В разпоредбата на чл. 6, ал. 7 от КСО е регламентиран размерът на осигурителната вноска за УчПФ (4,3 на сто), както и обстоятелството, че тя е изцяло за сметка на осигурителя. Постъпилите във фонда вноски се управляват на разходопокривен принцип и не се натрупват по индивидуални лични партиди на осигурените лица.

На основание чл. 20а, ал. 3 от КСО набраните средства в УчПФ се разходват за изплащане на пенсията и добавките по чл. 69в от КСО, като законодателството не предвижда възможност за получаването им по друг начин.

Така разпоредбата на чл. 69в, ал. 1 на КСО дава право на т. нар. "пенсия за ранно пенсиониране на учителите", отчитайки спецификата на тяхната работа. В ал. 3 на чл. 69 от КСО изрично са предвидени изискванията за отпускане на добавка от УчПФ.

Съгласно чл. 69в, ал. 1 от КСО учителите придобиват право на пенсия за осигурителен стаж и възраст при навършване на възраст 57 години и 10 месеца от жените и 60 години и 10 месеца от мъжете и учителски осигурителен стаж 25 години и 8 месеца за жените и 30 години и 8 месеца за мъжете. От 31 декември 2016 г. възрастта се увеличава от първия ден на всяка следваща календарна година по описания в чл. 69в, ал. 1, т. 1 и 2 от КСО начин, като тенденцията е за изравняване на пенсионната възраст за двата пола до достигане на 62 години.

На основание чл. 69в, ал. 1, т. 1 и т. 2 от КСО, във връзка с чл. 19б, т. 5 от Наредбата за пенсията и осигурителния стаж (НПОС) през 2020 г. учителите придобиват право на пенсия за осигурителен стаж и възраст при навършване на 58 години и 6 месеца от жените и 61 години и 3 месеца от мъжете и учителски осигурителен стаж 25 години и 8 месеца за жените и 30 години и 8 месеца за мъжете. Съгласно чл. 69в, ал. 1, т. 1 и 2 от КСО във връзка с чл. 19б, т. 6 от НПОС през 2021 г. възрастта за придобиване на пенсия за ранно пенсиониране от учителите е 58 години и 8 месеца за жените и 61 години и 4 месеца за мъжете.

Съгласно чл. 69в, ал. 2 от КСО пенсията, отпусната и определена съгласно условията на чл. 69в, ал. 1 от КСО се изплаща като срочна пенсия за ранно пенсиониране от УчПФ в размер, определен по реда на чл. 70 и намален с 0,1 на сто за всеки месец, недостигащ на лицето до навършване на възрастта му за придобиване право на пенсия по чл. 68, ал. 1 от КСО. След навършване на възрастта по чл. 68, ал. 1 от КСО за съответната година пенсията за осигурителен стаж и възраст на учителите се изплаща в пълен размер от фонд "Пенсии" (чл. 19, ал. 6 от НПОС).

Размерът на намалението не зависи от придобития учителски осигурителен стаж, а само от разликата във възрастта на лицето и възрастта по чл. 68, ал. 1 от КСО. Колкото по-рано е упражнило правото си на пенсия лицето, толкова по-голямо е намалението на пенсията, като се съобразява всеки месец, недостигащ до навършване на възрастта му за придобиване право на пенсия по чл. 68, ал. 1 от КСО.

По данни от Националния осигурителен институт (НОИ), ако се вземе за пример профилът на лицата, на които през месец ноември 2020 г. от УчПФ са отпуснати срочни пенсии за ранно пенсиониране, се установява, че средният брой на месеците до навършване на възрастта на съответното лице за придобиване право на пенсия по чл. 68, ал. 1 от КСО е 31. Това показва, че учителите, които са решили да упражнят право на пенсия от УчПФ, се пенсионираят средно 2,5 години по-рано от стандартната пенсионна възраст за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, т.е. почти веднага, след като навършат изискуемата възраст за придобиване право на пенсия от фонда.

Видно от изложеното, в действащото законодателство е предвиден механизъм, който обвързва периода на получаване на пенсията за ранно пенсиониране с размера на намалението ѝ. По този начин се осигурява равнопоставеност между учителите, като същевременно се предоставя на тяхната преценка дали и кога ще се възползват от него.

Съгласно чл. 69в, ал. 3 от КСО на учителите, които са придобили право на срочна пенсия от УчПФ, т.е. по условията на ал. 1 на чл. 69в от КСО, но не са се възползвали от това право, а се пенсионирали при общите условия на чл. 68, ал. 1 и 2 КСО, се изплащат пенсии за осигурителен стаж и възраст от фонд „Пенсии“ и добавка от УчПФ в размер 0,33 на сто от пенсията за всеки месец, за който има осигурителна вноска във фонда след придобиване правото на срочна пенсия, т.е. след като лицето е придобило право на пенсия по условията на чл. 69в, ал. 1 от КСО. Това са случаите, при които учителите в края на своята кариера не са се възползвали от възможността за ранно пенсиониране, а са продължили да работят като учители със съответните вноски в УчПФ. Именно поради това в действащото законодателство е предвидено изплащането на пожизнена добавка към пенсията им. За лицата, на които през м. ноември 2020 г. са отпуснати добавки по чл. 69в, ал. 3 от КСО, средният брой месеци учителски осигурителен стаж, положен след придобиване право на пенсия за ранно пенсиониране по чл. 69в, ал. 1 от КСО, е 46,5 (по данни от НОИ).

Съществува още един случай, в който се изплаща пенсия от УчПФ. Съгласно разпоредбата на чл. 69в, ал. 4 от КСО на учителите, които имат изискуемия по ал. 1 учителски осигурителен стаж и се пенсионирали след навършване на възрастта по чл. 68, ал. 1, се изплаща пенсия в пълен размер от УчПФ до навършване на възрастта по чл. 68, ал. 3. След навършване на възрастта по чл. 68, ал. 3 пенсията се изплаща за сметка на фонд „Пенсии“. Това са учителите, които имат изискуемия учителски осигурителен стаж и се пенсионирали след навършване на възрастта по чл. 68, ал. 1, но без да се отчита необходимия общ осигурителен стаж по чл. 68, ал. 2 от КСО. Те не получават добавка от УчПФ. В тези случаи е различен само източникът на финансиране на пенсията - до навършване на възрастта по чл. 68, ал. 3 от КСО тя се изплаща в пълен размер от УчПФ, а след това е за сметка на фонд „Пенсии“.

Видно от изложеното, нормата на чл. 69в от КСО съответства на принципите за социалната справедливост, отчита спецификите на учителската професия, въвежда еднакви условия за всички осигурени лица, полагали осигурителен стаж на учителска или възпитателска длъжност в учебни и възпитателни заведения, като предоставя по-облекчен режим за пенсионирането им в сравнение с нормата на чл. 68 от КСО. Поради това, не са налице основания, които да обосновават промени в разпоредбата на чл. 69в от КСО.

12.1.2021 г.

X

ДЕНИЦА САЧЕВА

Министър на труда и социалната политика

Signed by: Denitsa Evgenieva Sacheva-Atanassova